

Sygn. akt VIII U. 1313/14

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 grudnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący **SSO Julia Przylębska**

Protokolant st. sekr. sąd. Monika Sawka

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2014r. w Poznaniu

odwołania **K. K.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

z dnia 25 listopada 2013r. nr (...) znak (...)

w sprawie **K. K.**

przy udziale zainteresowanego M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

1. Oddala odwołanie

2. Zasądza od odwołującej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesowego

Sygn. akt VIII U 1313/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.11.2014r., nr (...), znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. działając na podstawie przepisów art.6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art.12 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 38 ust. 1 i 2, art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz art. 2, art. 11, art. 22 § 1, art. 26, art. 300 ustawy z dnia 26.06.1974r. Kodeks Pracy (Dz. U. z 1998r., Nr 21, poz. 94 ze zm.) i art. 83 § 1 ustawy z dnia 23.04.1964r. Kodeks Cywilny (Dz. U. z 1964r., Nr 16, poz. 93 ze zm.) stwierdził, że na podstawie przeprowadzonego postępowania, że **K. K.** nie podlega od dnia 18.04.2013r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu umowy o pracę zawartej z **M. S.** .

W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy wskazał, że na podstawie dokumentów pozyskanych z systemu informatycznego ZUS ustalono, iż **K. K.** od dnia 18.04.2013r. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik, za wynagrodzeniem miesięcznym 18.500 zł w pełnym wymiarze czasu pracy - dokument (...) został złożony w dniu 23.04.2013r. Poprzednio, tj. od dnia 30.12.2011r. do 17.04.2013r. **K. K.** podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności. Za okres od dnia 12.08.2013r. do 29.12.2013r. organ rentowy otrzymał roszczenie o wypłatę zasiłku macierzyńskiego. Z uwagi jednak na fakt, iż własną działalność gospodarczą (gabinet

lekarski) K. K. prowadzi pod adresem; P., ul. (...), który to adres wskazuje płatnik na swojej pieczęcie, organ rentowy nie dał wiary złożonym oświadczeniom. Świadkowie mogli widywać K. K. przy wykonywaniu czynności w ramach własnej działalności. Ponadto z posiadanych dokumentów wynika, że przed zatrudnieniem w firmie (...), K. K. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności podlegała ubezpieczeniom społecznym korzystając z możliwości deklarowania i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne od 12/2011r. do 03/2013r. w kwocie nie niższej niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia. Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy organ rentowy nie dał wiary, iż doszło do skutecznego wykonywania; obowiązków wynikających z umowy o pracę, a jej zawarcie miało na celu wyłącznie uzyskanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Całość materiału w przekonaniu organu rentowego daje przesłanki do stwierdzenia pozorności zawartej umowy o pracę. K. K. nie posiada wykształcenia w zakresie marketingu. Pomimo zawartej od dnia 18.04.2013r. umowy o pracę nie doszło na jej podstawie do faktycznego wykonywania pracy. Umowa o pracę była umową dla pozorów, z którą nie można łączyć istnienia obowiązku ubezpieczeń społecznych, a tym samym wszystkie okoliczności przemawiają za uznaniem, iż nie doszło do nawiązania stosunku pracy.

Od powyższej decyzji z zachowaniem ustawowego trybu i terminu odwołała się reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika K. K., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i orzeczenie, że podlega od dnia 18.04.2013r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę z tytułu zatrudnienia w firmie (...).

Odwołująca zarzuciła zaskarżonej decyzji:

- naruszenie przepisów art. 77 k.p.a., 80 k.p.a., 107 K.p.a. w zw. z art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez niewyczerpujące rozpatrzenie zebranego w sprawie materiału dowodowego i jego błędną ocenę, skutkującą wadliwym uznaniem, że: pomiędzy stronami umowy o pracę nie doszło do skutecznego wykonywania obowiązków wynikających z umowy o pracę; zawarta przez strony umowa o pracę miała na celu wyłącznie uzyskanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych i była umową zawartą dla pozorów; obie strony umowy o pracę miały świadomość, że odwołująca jako pracownik nie

będzie świadczyć pracy; brak jest dowodów świadczenia pracy przez odwołującą K. K.; a w konsekwencji wadliwe ustalenie faktyczne, że odwołująca nie spełniała warunków określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych, przez co nie podlegała od dnia 18.04.2013r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w firmie (...).

- naruszenie przepisów art. 6, 7 i 8 k.p.a., poprzez działanie nie na podstawie prawa, nie podjęcie z urzędu wszystkich czynności zmierzających do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz prowadzenie postępowania w sposób nie budzący zaufania do organów administracji publicznej; a w konsekwencji naruszenie przepisów art. 6 ust. 1 pkt 1), art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - poprzez ich niezastosowanie, a także art. 38 ust. 1 i 2 oraz ubezpieczeń społecznych przez ich błędne zastosowanie.

W uzasadnieniu odwołująca wskazała, że odwołująca świadczyła pracę, co potwierdził pracodawca i przesłuchani świadkowie, jak również zgromadzone w toku postępowania dokumenty. Organ rentowy w sposób wadliwy ocenił zeznania osób, potwierdzających zatrudnienie wnioskodawczyni. Z faktu prowadzenia przez odwołującą i pracodawcę działalności w jednym budynku, mającym charakter budynku wielolokalowego nie może wynikać wniosek o fikcyjności zatrudnienia odwołującej. Również w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego wysokie wynagrodzenie nie zawsze oznacza pozorne zatrudnienie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie i powołując argumenty przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wniósł o oddalenie odwołania i o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 240 zł.

Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego M. S.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca K. K. od dnia 30.12.2011r. do 17.04.2013r. podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

K. K. własną działalność gospodarczą (gabinet lekarski) prowadzi pod adresem: P., ul. (...), który to adres wskazuje na swojej pieczęcie.

K. K. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności podlegała ubezpieczeniom społecznym korzystając z możliwości deklarowania i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne od 12/2011r. do 03/2013r. w kwocie nie niższej niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Jak wynika z treści umowy o pracę z dnia 18.04.2013r., odwołująca K. K. została zatrudniona w Indywidualnej (...) w P. (ul. (...), (...) P.) na czas nieokresowy w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku menagera ds. medycznych za wynagrodzeniem 18.500 zł miesięcznie.

Odwołująca K. K. od dnia 18.04.2013r. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik, za wynagrodzeniem miesięcznym 18.500 zł w pełnym wymiarze czasu pracy.

Dokument ZUS ZUA został złożony w dniu 23.04.2013r.

W chwili zatrudnienia odwołująca była w piątym miesiącu ciąży.

Za okres od dnia 12.08.2013r. do 29.12.2013r. organ rentowy otrzymał roszczenie odwołującej o wypłatę zasiłku macierzyńskiego.

Do zakresu obowiązków odwołujące miało należeć: planowanie i efektywna organizacja pracy w czasie zadaniowym, tworzenie oraz monitorowanie wykorzystania budżetu placówki, opracowanie cennika usług medycznych w oparciu o badanie elastyczności cenowej oraz analiza konkurencji, zarządzanie personelem medycznym obejmujące: rekrutacje, organizowanie szkoleń, nadzór w działaniach bieżących, doradztwo w zakresie psychiatrii konsultacyjnej, pozyskiwanie i opracowywanie materiałów naukowych, formalno-prawna obsługa działalności gabinetu w zakresie leczenia i profilaktyki, negocjowanie oraz nadzór nad umowami ze świadczeniodawcami, zarządzenie PR-planowanien i wdrażanie działań marketingowo-reklamowych, wdrażanie jednolitych standardów obsługi pacjenta i świadczonych usług, sprawowanie nadzoru nad danymi w systemie komputerowym i kontrola ich zgodności ze stanem faktycznym, dbanie o bezpieczeństwo danych- np. ochrona przed wydostaniem się informacji do osób niepowołanych, administrowanie systemu komputerowego placówki, znajomość procedur i ich przestrzeganie, inicjowanie usprawnień organizacji pracy dla poprawy jej efektywności, przestrzeganie dyscypliny pracy, przepisów bhp i przepisów ppoż, dbałość o powierzone narzędzia służące do wykonywania czynności służbowych (laptop, telefon), wykonywanie innych poleceń służbowych przełożonego.

K. K. przedłożyła zaświadczenie o braku przeciwwskazań do podjęcia zatrudnienia.

W firmie jest prowadzona lista obecności na potwierdzenie czego płatnik przedłożył kopię harmonogramu pracy.

Przed zatrudnieniem K. K. płatnik składek osobiście wykonywał część obowiązków.

Zaskarżoną decyzją z dnia 25.11.2014r., organ rentowy stwierdził, że K. K. nie podlega od dnia 18.04.2013r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu umowy o pracę zawartej z M. S..

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- zeznań świadków: W. J. (k. 59v-60), J. L. (k. 60-60v), J. M. (k. 75v-76),
- zeznań zainteresowanego M. S.(k. 76-77v),

- zeznań odwołującej K. K. (k. 77v-78v),
- akt osobowych odwołującej (k. 58),
- dokumentów zawartych w aktach organu rentowego nr (...)

Sąd uznał za wiarygodne w całości dokumenty zawarte w aktach pozwanego organu rentowego, albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie. Ponieważ nie były one kwestionowane przez żadną ze stron postępowania i nie wzbudziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności bądź prawdziwości zawartych w nich twierdzeń, nie było podstaw, ażeby odmówić im wiary.

Także wszelkie dokumenty prywatne Sąd wziął pod uwagę, nie powziąwszy zastrzeżeń co do ich autentyczności i wartości dowodowej, wobec faktu, że żadna ze stron w toku postępowania nie kwestionowała ich prawdziwości.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka W. J., że odwołująca, która jest lekarką była pełnomocnikiem M. S., również lekarza, który ze względu na ograniczony czas wyznaczył sobie osobę do kontaktów, zatrudniając ją za wynagrodzeniem 18.500 zł miesięcznie.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka J. L. w zakresie w jakim pokrywały się z ustalonym w niniejszej sprawie stanem faktycznym. Sąd dał wiarę, że odwołująca prowadziła działalność gospodarczą, samodzielną praktykę lekarską. Było to w 2011r. Biuro rachunkowe prowadziło ksiązkę przychodów i rozchodów firmy odwołującej. Sąd nie dał wiary, że motywem zatrudnienia odwołującej przez zainteresowanego M. S. były kwalifikacje odwołującej.

Sąd dał wiary zeznaniom świadka J. M., że widywał odwołującą w gabinecie zainteresowanego, ponieważ świadek w lokalu obok zainteresowanego prowadzi swoją działalność gospodarczą – aptekę. Jednak świadek nie był w stanie stwierdzić jaki był powód przebywania w tym lokalu odwołującej.

Sąd nie dał wiary zeznaniom zainteresowanego M. S., bowiem są niespójne i nielogiczne. Świadek zeznał, że chciał poprawić prezentację gabinetu głównie w mediach internetowych. Miała poprawić się strona internetowa, która już istniała. Należało poprawić pozycjonowanie jego strony w internecie, zainteresowanemu zależało na wprowadzeniu rejestracji internetowej dla pacjentów i wprowadzenie systemu dokumentacji elektronicznej. Wcześniej stroną internetową zajmował się zainteresowany. Zeznał on, że odwołująca jest wysokiej klasy specjalistą, posiada specjalizacje z psychiatrii, posiada tytuł doktora nauk medycznych. Zeznania te są sprzeczne i nielogiczne, odwołująca nie ma wykształcenia informatycznego, by zajmować się pozycjonowaniem stron internetowych i ich reklamą w internecie. Poza tym nawet gdyby przyjąć, że odwołująca jako lekarz posiada takie umiejętności z dziedziny informatyki i marketingu to należy uznać, że kwota wynagrodzenia ustalona na 18.500 zł miesięcznie jest całkowicie nieadekwatna to takiego zakresu obowiązków jaki rzekomo ustalili zainteresowany i odwołująca w umowie o pracę. Całkowicie odrealnione jest zeznanie zainteresowanego jakoby na to stanowisko pracy, na które została przyjęta K. K. zgłosiły się na rozmowy kwalifikacyjne jeszcze trzy inne osoby i w negocjacjach miały one porównywalne wyobrażenie o wynagrodzeniu jak odwołująca, to jest na poziomie prawie 20.000 zł. Dalej zainteresowany zeznał, że zdecydował się zatrudnić odwołującą, ponieważ była osobą najbardziej kreatywną z tych osób. Trudno wyobrazić sobie sytuację, że osoba wykształcona medycznie zechciałaby zajmować się czynnościami dużo poniżej swoich kwalifikacji zawodowych, tj. pozycjonowaniem stron internetowych i wykonywaniem reklamy. Ponadto zainteresowany zeznał, że zatrudniając odwołującą miał świadomość, że jest ona w ciąży. Gdy odwołująca przebywała na urlopie macierzyńskim, zainteresowany nikogo nie szukał na zastępstwo odwołującej. Zainteresowany przyznał, że uzyskuje dochody w wysokości około 20.000 zł miesięcznie. Zatem po wypłaceniu wynagrodzenia odwołującej zainteresowanemu zostawałoby miesięcznie 1.500 zł, przy czym należy wziąć pod uwagę, że z tej kwoty zainteresowany musiałby jeszcze uiścić opłaty związane użytkowaniem gabinetu, np.: czynsz, media itp. Zatem zatrudnienie odwołującej za wynagrodzeniem 18.500 zł miesięcznie byłoby pozbawione logiki i rentowności gabinetu lekarskiego zainteresowanego.

Sąd nie dał wiary zeznaniom odwołującej K. K., że w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała czynności określone umową o pracę i że z tego tytułu otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 18 500 złotych brutto. Zdaniem Sądu odwołująca mogła wykonywać okazjonalnie na rzecz gabinetu zainteresowanego prace marketingowe ale ich zakres nie wypełniał obowiązków pracownika w pełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto odwołująca bywała w gabinecie M. S. również wykonując świadczenia medyczne, co przyznała. Stąd zeznający w sprawie świadek widywał ją tamże.

Podkreślić należy, że odwołująca nie wykazała inicjatywy dowodowej skierowanej na udowodnienie, iż wydana przez organ rentowy decyzja jest nieprawidłowa, niezgodna z rzeczywistym stanem rzeczy, czy z przepisami obowiązującego prawa.

Sąd w niniejszej sprawie stoi na stanowisku, iż wynikająca z art. 232 k.p.c. zasada kontradiktoryjności procesu cywilnego, która ma zastosowanie również do spraw ubezpieczeniowych, zobowiązuje strony do wskazania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą one skutki prawne. Oznacza to, że sądy co do zasady orzekają na podstawie dokonanej oceny twierdzeń i dowodów stron oraz że mogą dopuścić dowód nie wskazany przez stronę tylko wówczas, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie jest wystarczający do jej rozstrzygnięcia. W przeciwnym razie Sąd nie ma obowiązku, a nawet nie jest uprawniony do prowadzenia dalszego postępowania dowodowego. Strony same muszą zadecydować, czy wykazały już za pomocą przeprowadzonych dowodów swoje twierdzenia. Strony obowiązane są wykazać prawdziwość swoich twierdzeń i zdecydować o tym, jakie okoliczności winny w procesie udowodnić, a także o tym, czy okoliczności te zostały już wykazane, ewentualnie czy wykazanie ich w ogóle jest konieczne dla uzyskania pozytywnego dla siebie wyniku sprawy.

Prawdą jest, że zmiana treści art. 3 i 232 k.p.c. i wprowadzona nią dominacja zasady kontradiktoryjności procesu cywilnego, nie zwalnia sądu ubezpieczeń społecznych od obowiązku wszechstronnego wyjaśnienia sprawy i dopuszczenia w tym celu dowodu nawet przez strony nie wnioskowanego (art. 486 § 1 i 2 k.p.c.) (wyrok SN z dnia 25.03.1998 II UKN 574/97 OSNP 1999/6/214), jednak Sąd nie ma prawa przejmowania na siebie całego ciężaru udowodnienia racji strony odwołującej, w szczególności gdy strona nie jest osobą nieporadną, wymagającą kontroli jej działania przed sądem.

W ocenie Sądu Okręgowego, rola Sądu powinna się ograniczyć do sprawnego kierowania sprawą oraz jej prawidłowego zakończenia co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Żądanie oparte na uprawnieniu musi być wykazane uzasadniającymi je faktami. Tak samo strona zaprzeczająca istnienia takiego uprawnienia obowiązana jest udowodnić, że świadczące o tym fakty zaistniały lub nawet istnieją nadal.

Zdaniem Sądu Okręgowego odwołująca nie wykazała swoich racji zgłoszonych w odwołaniu na tyle, aby można je było uznać.

Pełnomocnik odwołującej nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych.

Zainteresowany nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych.

Pełnomocnik organu rentowego nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy zasadnie organ rentowy stwierdził, że odwołująca K. K. z tytułu umowy o pracę zawartej z zainteresowanym M. S. nie podlega od dnia 18.04.2013r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu.

Zarówno odwołująca K. K. jak i zainteresowany M. S. podnosili, że K. K. rzeczywiście świadczyła pracę za wynagrodzeniem 18.500 zł miesięcznie, w szczególności zawarła umowę o pracę, wykonywała czynności, które

jednoznacznie wskazują, iż realizowała wynikające z zawartej umowy o pracę zobowiązanie wobec pracodawcy jakim było świadczenie pracy na stanowisku menagera ds. medycznych. W związku z powyższym podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 18.04.2013r.

Zgodnie z art. 6 ust. 1, art. 8 ust.1, art.11 ust.1, art. 12 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są m.in. pracownikami

Z kolei art. 13 cytowanej ustawy wskazuje, że pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. (art. 2 k.p.) Art. 22 § 1 k. p. stanowi, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Pozwany organ rentowy wskazywał w zaskarżonej decyzji, że strony zawarły umowę w celu obejścia prawa. Dlatego też jako taka jest ona nieważna i nie wywołała skutku prawnego, a w konsekwencji odwołująca nie podlegała we wskazanym okresie zatrudnienia ubezpieczeniu społecznemu. Podkreślał, iż zawarcie tej umowy zmierzało do obejścia prawa i miało umożliwić odwołującej uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Organ rentowy wskazał także, iż zawarta pomiędzy odwołującą a zainteresowanym umowa o pracę była pozorna.

Artykuł 58 Kodeksu cywilnego stanowi, że czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z punktu widzenia formalnego nie sprzeciwia się ustawie ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 24.02.2010r., sygn. akt II UK 204/09 stwierdził, że o tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy a wynikających z art. 22 kodeksu pracy. Istotnym więc jest aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Okoliczności wynikające z formalnie zawartej umowy o pracę nie są wiążące w postępowaniu o ustalenie podlegania obowiązkowi pracowniczego ubezpieczenia społecznego.

W innym orzeczeniu z dnia 18.10.2005r., sygn. akt II UK 43/05, Sąd Najwyższy stwierdził, że niedopuszczalne jest akceptowanie nagannych nieobojętnych społecznie zachowań polegających na korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego przy zawieraniu umów o pracę na stosunkowo krótki okres przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienia do świadczenia

Zgodnie z treścią art. 83 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Oświadczenie woli złożone jest dla pozorów wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak wywołania skutków prawnych, przy jednoczesnej chęci wprowadzenia innych osób w błąd, co do rzekomego dokonania określonej czynności prawnej. Strony więc udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej. Zwykła pozorność ma miejsce, gdy pod pozorowaną czynnością prawną nic się nie kryje. Najczęściej czynność taka ma na celu ukrycie innej rzeczywistej i zamierzonej czynności prawnej. W wyroku z dnia 23.06.1986r. (I CR 45/86 nie publ.) Sąd Najwyższy zdefiniował pozorność jako wadę oświadczenia woli polegającą na niezgodności między aktem woli a jej przejawem na zewnątrz.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego istnieje ugruntowane stanowisko w kwestii fikcyjnych umów o pracę. W wyroku z dnia 17.12.1996r. (OSNAP 1997/15/275) Sąd Najwyższy wskazał, że nie podlega ubezpieczeniu społecznemu w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25.11.1986r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z

1989r., Nr 25, poz. 137 ze zm.) osoba, która zawarła fikcyjną umowę o pracę. Pogląd powyższy zawarł Sąd Najwyższy także w wyrokach z dnia 17.12.1996r. (II UKN 32/96, OSNAPiUS 1997 Nr 15, poz. 275) oraz z dnia 17.03.1998r. (II UKN 568/97, OSNAPiUS 1999 Nr 5, poz. 187), gdzie stwierdził, że osoba, która zawarła fikcyjną umowę o pracę nie podlega ubezpieczeniu społecznemu i nie nabywa prawa do świadczeń wypływających z tego ubezpieczenia

W tym miejscu warto zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.03.2001r. (OSNAP 2002/21/527), w którym wskazano, iż nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.). W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 83 k.c. charakteryzuje czynność prawną pozorną przez wskazanie trzech jej elementów, które muszą wystąpić łącznie: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozor, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozor. Złożenie oświadczenia woli dla pozor oznacza, że osoba oświadczająca wolę w każdym wypadku nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli, albo nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych, albo też chce wywołać inne, niż wynikałoby ze złożonego przez nią oświadczenia woli.

Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z punktu widzenia formalnego nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane. Pojęcie obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, że umowa taka zmierza do obejścia prawa lub jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu, jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej.

W niniejszej sprawie konieczne jest zatem rozważenie okoliczności, jakie towarzyszyły podjęciu zatrudnienia przez odwołującą oraz kwestii, czy podjęcie zatrudnienia wpłynęło korzystnie na jej sytuacji osobistą.

Odwołująca K. K. podejmując zatrudnienie u zainteresowanego, zrezygnowała ze świadczenia usług medycznych jako lekarz. Odwołująca wiedziała, że jest w ciąży i jak twierdziła, że chciała wykonywać mniej obciążającą pracę. Z tytułu dotychczasowej działalności odwołująca uzyskiwała niższe dochody. Zaś w przypadku pogorszenia kondycji organizmu w związku z ciążą, mogła korzystać ze zwolnień lekarskich. Lekarz M. S., zainteresowany w sprawie, zatrudnił odwołującą oferując jej bardzo wysokie wynagrodzenie w sytuacji, kiedy sam dopiero rozpoczynał działalność i uzyskiwał jak podał dochód około 20 000 złotych miesięcznie. Nie przekonała Sądu argumentacja o wysokich kwalifikacjach odwołującej w zakresie działalności informatyczno- menadżersko- marketingowej. Nawet jeśli odwołująca takie umiejętności posiadała to z całą pewnością zakres jej obowiązków nie był tak obszerny aby wykonywać je codziennie przez 8 godzin a także wysokość wynagrodzenia w sposób znaczący odbiegała od zarobków w branży marketingowej w tym okresie. Jak również nie miała wystarczającego doświadczenia w tej branży. Z badań Ogólnopolskiego Badania Wynagrodzeń (OBW) przeprowadzonego przez S. & S., płaca w działach marketingu wyniosła w 2011 roku 4800 zł. Co czwarty **pracownik** otrzymywał ponad 7650 zł brutto miesięcznie. Zarobki osób zatrudnionych w obszarze PR kształtowały się natomiast na poziomie 3500 zł, płace 25 proc. z nich przekroczyły 5305 zł. a w kolejnych latach obserwowano nieznaczny wzrost tych płac. Średnia płaca menadżerów w branży – opieka medyczna i farmacja- wynosiła w 2013 roku 12 170 złotych brutto, i dotyczyła osób na stanowiskach specjalistycznych i menadżerskich, które miały minimum dwuletnie doświadczenie zawodowe w tym obszarze i pracują w średnich i dużych firmach polskich i międzynarodowych.

Podjęcie zatrudnienia przez odwołującą w piątym miesiącu ciąży było więc działaniem celowym i świadomym i dowodzi, że celem zawarcia umowy o pracę było uzyskanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego wypłacanych przez organ rentowy. Zawarcie umowy o pracę z zainteresowanym z tak wysokim wynagrodzeniem miało zabezpieczyć odwołującą prawo do wysokiego zasiłku macierzyńskiego.

Analizując okoliczności sprawy Sąd uznał, że między odwołującą a zainteresowanym doszło do formalnego nawiązania stosunku pracy, jednak czynność ta dokonana została w celu obejścia prawa. Jej zasadniczym celem nie było bowiem świadczenie pracy w sposób określony umową, lecz uzyskanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że podpisanie z pracownikiem umowy o pracę nie jest wystarczającą przesłanką stwierdzenia nawiązania rzeczywistego stosunku pracy.

Skoro, więc wyniki postępowania przed Sądem potwierdziły wyniki postępowania dowodowego przed pozwanym organem rentowym, a stanowisko odwołujących sprowadza się do polemiki z ustaleniami Sądu i ZUS, przy braku dowodów przeciwnych, to brak jest podstaw do uznania, że stanowisko organu rentowego było niezasadne.

Wyniki postępowania przed Sądem Okręgowym doprowadziły do analogicznych ustaleń jak te, które poczynił organ rentowy. Dlatego też Sąd Okręgowy podziеляjąc stanowisko organu rentowego na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w punkcie 1 wyroku oddalił odwołanie.

Zgodnie z art. 98 §1 i 3 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W myśl art. 99 k.p.c. stronom reprezentowanym przez radcę prawnego zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata.

Kwestie wysokości wynagrodzenia radców prawnych z tytułu zastępstwa procesowego zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1349 ze zm.). Zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia podstawę zasądzenia opłaty za czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3-4 rozporządzenia. Opłata ta nie może być wyższa sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. Zgodnie z § 5 rozporządzenia wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju. § 11 ust. 2 powołanego rozporządzenia stanowi, że stawki minimalne wynoszą 60 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego. Mając na uwadze okoliczność, że postępowanie w sprawie wiązało się z nakładem pracy radcy prawnego organu rentowego, Sąd w punkcie 2 wyroku zasądził od odwołującej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Julia Przyłębska